

Вплив знищеної військової техніки на навколишнє середовище та її утилізація

1. Знищена військова техніка
2. Утилізація снарядів та військової техніки

Знищена військова техніка

Військова техніка впливає так само, як уламки снарядів, пояснюють в «Екодії». Тобто домішки металів можуть забруднювати ґрунтові та підземні води. Плюс у військовій техніці є багато пального, що призводить до горіння, забруднення повітря та, потенційно, забруднення ґрунтів і водних ресурсів.

Небезпечне і потрапляння техніки в річки й озера, бо окислення металу може призвести до забруднення води.

Наприклад, із Дніпра дістали збитий вертоліт. Можливо, у ньому ще залишалося паливо. Але течія забруднення відносить, і зловити його в період війни фактично неможливо.

Небезпеку для довкілля мають лише ті залишки військового брухту, що потрапили до ґрунту чи води. Техніка чи снаряди, які залишаються на твердому покритті – асфальті або бетоні – не вважаються збитком для навколишнього середовища, якщо паливо не розлилося і не потрапило до ґрунту поряд.

Утилізація снарядів та військової техніки

Зараз знищену військову техніку й уламки боєприпасів забирають правоохоронні органи, бо вони є речовими доказами у кримінальних справах проти росії. Зберігати їх треба на асфальті або бетоні, щоб вони не наносили шкоди довкіллю.

Наприклад, згорілі автомобілі в Бучі поклали на бетонних майданчиках. Це зробили правильно. Уламки ракет правоохоронці теж зберігають належним чином. Водночас зібрати й усунути з навколишнього середовища всі залишки боїв неможливо.

Імовірно, не вийде видалити з ґрунту та води всі наслідки від боїв. У районах, де є ймовірність, що це може вплинути на людей, наприклад, поблизу джерел води, які люди використовують, або там, де відбувалися інтенсивні бої,

місцевим органам влади варто провести аналізи, щоб визначити, чи є якісь ризики зараження.

Такої ж думки дотримуються в Держекоінспекції України:

Для того, щоб відновити знищену землю, треба провести рекультивацію – зняти цей ґрунт, очистити його або завезти на цю ділянку інший такого самого різновиду. Зараз це питання стоїть перед Мінінфраструктури: що перед тим, як ми починаємо щось відновлювати, дуже важливо, особливо на територіях із житловою забудовою, зробити контроль екологічної складової. Тобто не просто відновити зруйнований будинок чи об'єкт, а робити дослідження, щоб не залишити небезпечні речовини в ґрунтах, які потім будуть впливати на здоров'я людей.

З погляду охорони навколишнього середовища, прибрати з довкілля залишки військової техніки та боєприпасів потрібно якнайшвидше. Після цього їх треба утилізувати. За даними досліджень на утилізацію військової техніки, бомб, мін знадобиться понад 10 років.

Військовий брукт – згорілі танки й інші транспортні засоби – несуть небезпеку вибуху через снаряди, які не розірвалися, або реактивну броню (різновид захисту військової техніки), але також вони можуть містити оливи й інші токсичні матеріали. Є підозра, що російські танки, можливо, використовували зброю зі збідненим ураном, але наразі немає жодних доказів цього. Але це значить, що пошкоджена військова техніка може становити ризик для здоров'я людей та екології, якщо її не зберігати й утилізувати безпечно.

Водночас Україна має зберігати техніку та снаряди як речовий доказ, поки не завершаться судові процеси. У тому числі йдеться про міжнародні трибунали, на яких Україна хоче притягнути російську федерацію до відповідальності.

В «Екодії» додають, що після завершення активних бойових дій в Україні буде багато інших напрямів роботи – як-то відновлення знищеного житла й іншої інфраструктури. Але й сама утилізація буде додатковим чинником, що впливає на зміну клімату.

Повертаючись до аспекту впливу війни на клімат, для того, щоб утилізувати знищений танк, його треба транспортувати. А транспорт – це сектор,

який також відповідає за викиди парникових газів. І оскільки це досить велика техніка, а кількість [знищених танків] сягає тисячі, то потрібен буде великий ресурс.

Відновлення довкілля є дорогим і технічно складним. Ключовим є те, що Україна матиме багато пріоритетних напрямів під час відновлення, і тому може бути так, що навколишнє середовище не стане одним із них. Якщо так буде, то, імовірно, велику частину шкоди, яку ми бачимо, Україна не зможе подолати протягом багатьох років або ці наслідки можуть стати невідворотніми.

Завдання 1

1. Роль Міноборони України в управлінні відходами, що утворюються внаслідок ведення бойових дій.